

Elever i Horsens trak i influencertrøjen og spredte læselyst

JULIE DOLLERIS CHRISTENSEN, STUD.CAND.PUBLIC., AARHUS UNIVERSITET OG DANMARKS
MEDIE- OG JOURNALISTHØJSKOLE INTERVIEWER LOUISE BUUS, PROJEKTLEDER AF #BOGFAN,
ANJA SØNNICHSEN OG KAREN BONEFELD, LÆRERE PÅ SCT. IBS SKOLE

Artiklen præsenterer læselystforløbet #BogFan, som er et krydsfelt mellem anmeldelsesgenren, lystlæsning og brug af sociale medier. Forløbet er målrettet mellemtrinnet. Artiklen går tæt på de faglige overvejelser bag forløbets opbygning, elevernes udbytte af forløbet, og hvordan man som lærer kan bruge det i egen klasse, tilpasset eller ej.

Et gys på Bjerrevej

To piger står foran et hus. Engang var det hvidmalet. Nu er det mest gråt der, hvor malingen endnu hænger fast på den slidte facade. Små stykker af pudset er faldet af rundt omkring. Det store vindue i stueetagen, lige under balkonen på første sal, mangler sine ruder. Som et sølle forsøg på beskyttelse mod sollys eller kulde klamrer en gammel hvid presenning sig fast til nogle af de tomme vinduesrammer, men formår alligevel kun at skærme omkring halvdelen af vinduet. Skyerne ligger i tykke lag på den grå himmel over de sorte tagsten og lader kun det mest nødvendige lys passere igennem. Alt er lidt mere gråt og lidt mere duset end ellers. Vinden blæser let i den ene piges lyse lokker. "#Gyser".

” Alt er lidt mere gråt og lidt mere duset end ellers. Vinden blæser let i den ene piges lyse lokker. "#Gyser".

Anna Ostenfeld og Astrid Sennels fra Østerhåbskolen i Horsens var makkere til den første omgang af #BogFan-forløbet i 2018. De læste gyseren *Det døde hus på Egevej* af Mette Finderup, og da de skulle videreformidle deres læseoplevelse, tog de ud til en forladt patriciervilla på Bjerrevej i Horsens for at tage et billede, der senere skulle blive ét af de to vinderbilleder i konkurrencen om at lave det bedste *bookstagram*. Et bookstagram er et billede taget til Instagram og en billedtekst, hvor man anmelder og forsøger at appetitvække en lyst til at læse bogen. Louise Buus, projektleder af #BogFan, arbejder på Horsens Bibliotek, hvor hun ofte afholder booktalks for skoleelever. Booktalks minder i nogen grad om et bookstagram, da hun her også præsenterer og anmelder bøger, mens hun forsøger at vække en lyst i eleverne til at læse bøgerne. Med projektet ønskede hun at udvikle et forløb, hvor eleverne både udvikler deres egen læselyst, men også bliver gode til at formidle det engagement videre gennem den digitale anmeldelse, bookstagram. Hun understreger dog, at det nogle gange er en svær balancegang både at anmelde og lave en appetitvækker: "Man må ikke afsløre for meget af bogen. Det gælder om at pitche en bog uden at give for meget væk, men man

skal stadig give nok til, at det giver andre folk lyst til at læse den.” Louise Buus og hendes kollega inviterede i 2018 to lærere, en forfatter og en medieproducent med til udviklingen af et forløb, som fik navnet #BogFan.

Projektidéen kom på baggrund af læselystundersøgelser, der viser, at børn skærer ned på læsningen tidligere end før, og at læselysten generelt er dalende hos danske børn. Pernille Sørensen skriver i sin bog *Læselyst i skole og SFO*, at disse udfordringer “kalder på, at vi udfordrer vores praksisviden og gør noget andet end det, vi plejer at gøre.” (Sørensen 2021, s. 12).

Overblik over forløb fra start til slut

Det er biblioteket, som er ansvarshavende og har kontakten med forfattere og klasselærere. Forløbet kan køres med en eller flere klasser samtidigt. Forløbet tager cirka halvanden måned.

Sådan ser forløbet ud:

1. Booktalk på biblioteket ved en bibliotekar, og der vises en lille video fra forfatter
2. *Book tasting* i klassen → valg af bog
3. Læsning af bog med opgaver undervejs
4. Mundtlig boganmeldelse for de andre elever i klassen
5. Udvikling af bookstagrams med hjælpevideoer fra professionel medieproducent
6. Bookstagrams afleveres til bibliotek, som lægger dem på Instagram
7. Forfatterforedrag og kåring af vindere på biblioteket
8. Udstilling af bøger og bookstagrams på biblioteket eller skolen

Danske børn vender færre sider end før

Statistikkerne taler deres tydelige sprog. Børns læselyst daler med alderen, og der sker især et dyk mellem 5. og 6. klasse. Det viser den kvantitative undersøgelse *Børns læsning 2017* (Hansen et al., 2017), som bygger på svar fra 8.721 elever i 3.-7. klasse. Men læselysten daler ikke udelukkende med alderen. Den daler også generelt. Børn læser mindre i fritiden, end de gjorde ved forrige læseundersøgelse i 2010.

Disse resultater er langt fra opløftende for lærere og bibliotekarer, som gerne vil give børn de bedste forudsætninger for at fastholde læseglæden. De kæmper dog imod lange skoledage, lektier og sociale medier. Undersøgelsen af børns læsning fra 2017 viser nemlig, at op imod halvdelen af de adspurgte børn ville “læse mere, hvis de havde mere tid, og hvis deres skoledag var kortere” (Hansen et al., 2017, s. 41).

Louise Buus er ærgerlig over udviklingen, men hun forstår den også til dels: “Vi kender det fra os selv. Når der er travlt, og man skal nå en masse på uddannelserne eller på arbejdet, så får man måske ikke læst lige så meget i sin lystlæsningsbog,” siger hun.

Desuden er en væsentlig faktor de sociale medier, som bliver en større del af elevernes hverdag, jo ældre de bliver. Og hvad gør man som lærer eller biblioteksansat ved den udvikling? På Horsens Bibliotek forsøger man med forløbet #BogFan at arbejde med de sociale medier i forsøget på at skabe læselyst for elever i 5. og 6. klasse og forhåbentlig undgå det famøse knæk. “På mellemtrinet er de faktisk stadig super glade for at læse, og det er nogle engagerede børn. Den energi giver rigtig god mening at bruge til noget,” fortæller Louise Buus og fortsætter: “Det er vigtigt at tage udgangspunkt i børnenes interesser, lyst, engagement og arbejde med det.”

” Det er vigtigt at tage udgangspunkt i børnenes interesser, lyst, engagement og arbejde med det.”

På med influencertrøjer og hashtags

Projektet, der kørte fra 2018 til 2019, indeholdt arbejdet med at stable forløbet #BogFan på benene. Herefter kørte to skoler i Horsens forløbet ad to omgange. De samme to klasser og lærere gjorde det en gang i efteråret 2018 og en gang i foråret 2019. Dengang var der nemlig to slutprodukter, som eleverne skulle forsøge sig med: bookstagramms og booktrailers, og på denne måde kunne eleverne prøve kræfter med begge. I dag kører Horsens Bibliotek kun forløbet med bookstagramms, så det er også det, artiklen her fokuserer på. De to lærere, som var tilkøbt projektet, udarbejdede læringsmateriale og lærervejledninger til forløbet og fik derefter lov til at prøve det hele af selv. En af disse to lærere er Anja Sønnichsen, som vi skal møde senere. Først skal vi lige have på plads, hvad #BogFan egentlig går ud på.

Formålet med forløbet er øget læselyst, og at eleverne får kendskab til anmeldelsesgenren og forfattere på en ny måde. Elever skal undervejs møde en forfatter, fordybe sig i lystlæsningsbøger og konkurrere om at lave det bedste bookstagram.

” Så er Restaurant Bogens Verden klar til at åbne.

Det hele skydes i gang på biblioteket, når klasserne skal til en booktalk, hvor en fra biblioteket præsenterer bøger fra en bestemt forfatter eller genre. Herefter får klasserne en masse bøger med hjem, som de skal smage på i skolen gennem en *book tasting*. Læreren har til anledningen tryllet klasselokalet om til en fin bogrestaurant med dug, tallerkener og snacks på bordene, og der er fyldt saftvand i glassene. Så er Restaurant Bogens Verden klar til at åbne. Karen Bonefeld er lærer på Sct. Ibs Skole i Horsens, og hun kørte forløbet i efteråret 2020. Horsens Bibliotek sendte en invitation til skolen, hvorefter hun tilmeldte sig selv og sin klasse til forløbet. Materialet lå klar og var lige til at gå til. Hun ændrede i nogle få ting, så det gav mening for hende og hendes klasse. *Book tasting* skulle dog ikke ændres. Hun havde en rigtig god oplevelse med det, da hun synes, det gav en anderledes og god måde at lade eleverne smage lidt på bøgerne, inden de endelig valgte den rigtige for dem:

De skulle undersøge forside, bagside, titel, eventuelle illustrationer og bladrene lidt i bøgerne. På den måde fik de lige kigget på nogle bøger, inden de tog stilling til, hvad de selv havde lyst til at læse. Det var en rigtig fed proces. (Karen Bonefeld)

Eleverne er under forløbet sat sammen i makkerpar, så når de er til book tasting, sidder de med deres makker og bliver sammen enige om en bog, de begge har lyst til at læse. Og så skal der læses. I løbet af cirka fire uger læser eleverne i den valgte bog, samtidig med at de laver små opgaver undervejs, som skal gøre dem fortrolige med, hvad der sker i bogen. Karen Bonefeld havde valgt, at eleverne skulle bruge en logbog til at notere efter hvert kapitel, hvad der skete, og især hvordan stemningen var. De brugte hinanden meget i makkerparrene, da de skulle læse sammen og lave opgaver i par, hvor de snakkede om bogen. Når hun nu ser tilbage på det, mener hun, at det er en stor styrke i forløbet:

Det giver en masse motivation, når man læser sammen. Det er desuden ret vigtigt med den sparring, så de kan snakke om, hvordan de hver især har oplevet bogen, hvad det fedeste afsnit er, eller hvad essensen af et bestemt stykke er. Så har de noget rugbrød til deres bookstagram. (Karen Bonefeld)

I de sidste uger af forløbet sættes slutspurten ind, og det er her, eleverne trækker i influencertrøjen. Nu skal de formidle deres læseoplevelse, så andre også får lyst til at læse samme bog. De får en god introduktion af læreren med hjælp fra medieproducent Jacob Cramer Foss' [læringsvideoer](#), men meget af det kan de faktisk godt selv. "Eleverne er meget mere på hjemmebane, når det handler om at formidle på den måde. Der fik jeg også et skub selv," fortæller Karen Bonefeld.

Tilrettelæggelse af et forløb, der skal give eleverne succes

Undervisningsforløbet til #BogFan blev som nævnt udviklet af to lærere fra hver deres skole i Horsens. En af de to lærere er Anja Sønnichsen, som arbejder på Sct. Ibs Skole. Sammen med sin kollega fra Østerhåbskolen sammensatte hun strukturen for undervisningsdelen af #BogFan, tilrettede opgaverne og skrev læringsmaterialet. De afprøvede derefter forløbet, da det kørte af stablen første gang i 2018 og efterfølgende en gang til i 2019. Hun mener, at det er vigtigt at se elevernes interesser og kompetencer som noget brugbart.

"Tanken fra start var at møde dem, hvor de er. Det skulle ikke være i direkte konkurrence med noget andet, men i stedet inddrage det, de også er optagede af", fortæller Sønnichsen.

Hun havde ligesom Karen Bonefeld nogle år efter også en fornemmelse af, at eleverne var foran hende på de digitale og tekniske punkter.

Jeg er bestemt ikke en stor bruger af Instagram, så det var også fedt for mig som underviser at få lov til at snuse til det, som børnene er optaget af. På mange fronter havde de også mere styr på det end mig, og det er fedt, at man også kan lære den vej. (Anja Sønnichsen)

Da de udviklede undervisningsforløbet, lagde de vægt på, at strukturen skulle gøre eleverne så aktive som muligt. "Vi var enige om, hvordan vi ville arbejde med bogen: Der skulle være noget arbejde inden, under læsning og noget efterfølgende," fortæller Anja Sønnichsen.

” Tanken fra start var at møde dem, hvor de er.

Da hun kørte forløbet på egen skole, fik Sønnichsen en fornemmelse for, hvad den anderledes måde at arbejde med læsning og boganmeldelser kunne gøre for eleverne. "De bliver tvunget til at tænke på en anden måde. Det er mere konkret, mere kreativt. Det taler til nogle andre, og det er nogle andre kompetencer, der kommer i spil," siger Sønnichsen.

Nogle elever kan have svært ved at skrive lange boganmeldelser i én sammenhængende tekst. I #BogFan kan de få lov at arbejde med anmeldelsesgenren på en ny måde, hvor slutproduktets tekst er omkring fem til syv linjer. Fokus er på det visuelle, og eleverne får mulighed for at skrive de få linjer om igen og igen, indtil de er lige, som de skal være. Karen Bonefeld, som kørte forløbet i 2020, havde en oplevelse af, at det gav en større mulighed for succes hos hendes elever. "Det var ikke 500 linjer. Det var syv linjer, de skulle nærlæse igen. Det gjorde det overskueligt for rigtig mange elever,

også dem, som måske ikke er så tekststærke. De tændte også rigtig meget på, at det var billedformidling,” fortæller hun.

” Det var syv linjer, de skulle nærlæse igen. Det gjorde det overskueligt for rigtig mange elever, også dem, som måske ikke er så tekststærke.

Lærerne har altså en fornemmelse af, at elevernes kompetencer får lov at skinne igennem under #BogFan. Forløbet gør noget nyt og noget andet end den traditionelle boganmeldelse, og selvom de ansatte på Horsens Bibliotek ikke havde arbejdet med Instagram eller hashtags før projektets start i 2018, så gav det gode resultater. “Det er ikke farligt. Bookstagrams er også nyt for os, men det fungerer så godt,” fortæller Louise Buus. Derudover øger det læselysten. Det kan den afsluttende rapport ikke konkludere, men det viser adfærden hos børnene. Hos eleverne i Sønnichsens klasse var læselysten også med til at smitte andre børn til at læse, da de skulle fortælle om deres bøger til to 4.-klasser på skolen. “Deres opgave var at lave en mundtlig boganmeldelse, og de skulle også læse noget op fra bogen,” siger Sønnichsen og fortsætter: “De var virkelig engagerede i det, og det gav begejstring videre til de andre klasser.” Den begejstring materialiserede sig både på skolens bibliotek (PLC) og på Horsens Bibliotek. “Mette Finderups bøger var ryddet fra vores hylder på biblioteket. Vi kunne sagtens se det her,” fortæller Buus.

Billede 1: Foto fra Anna Ostenfeld og Astrid Sennelss' vinder-Bookstagram om bogen *Det døde hus på Egevej* af Mette Finderup.

Karen Bonefeld kunne også se læselysten hos sine elever. Hvis deres bog var en del af en serie, læste flere elever hele serien. Nogle læste andre bøger af samme forfatter, og elever kom op til Bonefeld og sagde: ‘Er det okay, at jeg kom til at læse 150 sider i den her uge?’

Du kan jo ikke måle det på et barometer, men du kan næsten ikke få en tydeligere indikation på, at lysten til at læse, den er der i den grad. Hvis man kan se, at eleverne falder til ro, så har du faktisk læselysten for fuld skrue. Hvis de ikke kan holde fokus på deres bog, så er det jo ikke bogen, der er vigtig. (Karen Bonefeld)

“Tag det, du kan bruge”

Læselystforløbet ligger til fri afbenyttelse på Horsens Biblioteks hjemmeside med alt materiale klar til brug. Både for biblioteker og for skoler. Til biblioteket er der en tjekliste, samtykkeerklæringer, invitationsbrev til skoler og vejledning til Instagram. Til læreren er der undervisningsmateriale, lærervejledninger, hjælpevideoer fra medieproducenten og inspiration fra tidligere forløb. Materialets udførlighed gav Karen Bonefeld en nem start: “Læreren bliver taget i hånden, fordi det er ekstremt konkret at gå til. Her er et gennemprøvet materiale, og det er bare om at kaste sig ud i det.”

Hun valgte som nævnt nogle ting fra, og det opfordrer projektleder af #BogFan også til, at man skal gøre: "Man kan tage elementer af det, eller man kan snutte hele forløbet. Man skal ikke være så firkantet. Det skal ikke være 1:1. Tag det, du kan bruge. Brug det som inspiration," siger Louise Buus. Elever er forskellige, lærere er forskellige, biblioteker er forskellige. Det skal passe ind i den kontekst, man som fagperson selv befinder sig i. Her er dog et materiale, der gør det, som Pernille Sørensen efterspørger: Det gør noget andet end det, vi plejer at gøre.

Projektets detaljer

- ▶ Titel: *Hashtag BogFan – et læselyst projekt* – for 5. og 6. årgang på Sct. Ibs Skole og Østerhåbskolen i Horsens.
- ▶ Projektet kørte fra 1. maj 2018 til 31. maj 2019 i samarbejde med Horsens Bibliotek. Herefter har Horsens Bibliotek fortsat med at køre forløbet #BogFan, som blev udviklet under projektet.
- ▶ Projektet er støttet af Slots- og Kulturstyrelsens udviklingspulje for folkebiblioteker og pædagogiske læringscentre.

Godt at vide

- ▶ Find materiale til #BogFan her: <https://horsensbibliotek.dk/arkiv/projekt-arkiv/bogfan>
- ▶ Kontakt til tovholder på #BogFan i Horsens: Louise Buus (lobu@horsens.dk)

Referencer

Hansen, S. R., Gissel, S. T., & Puck, M. R. (2017). *Børns læsning 2017 – en kvantitativ undersøgelse af børns læse- og medievaner i fritiden*. Nationalt Videncenter for Læremidler. <https://laeremiddel.dk/viden-og-vaerktoejer/rapporter/boerns-laesning-2017-kvantitativ-undersogelse-boerns-laese-medievaner-fritiden/>

Sørensen, P. (2021). *Læselyst i skole og SFO – tiltag, aktiviteter og praksis*. Akademisk Forlag.

Om forfatteren

Julie Dolleris Christensen er specialestuderende ved Aarhus Universitet og Danmarks Medie- og Journalisthøjskole. Hun har en bachelor i lingvistik. I efteråret 2021 var hun tilknyttet Nationalt Videncenter for Læsning som kommunikationspraktikant.